

Các văn bản luật liên quan đến xã hội dân sự ở Việt Nam

Biên soạn bởi SPERI (CUSTLAW-DECODE)

Tháng 12 năm 2007

Chỉnh sửa và bổ sung: tháng 9 năm 2011

Sắc luật 102-SL/L004

- Điều 3: Chính phủ quy định thể lệ lập hội
  - Điều lệ do cơ quan quản lý quy định?
- Việc xin phép lại lập hội (điều 4)
- Điều 9, 10 (đoàn thể không thuộc phạm vi điều chỉnh) giống điều 2 dự thảo luật mới.
- Điều 12: Chính phủ quy định chi tiết thi hành luật
  - Không quy định việc điều hành, giám sát luật cho MTTQ.

Hiến pháp 1992, sửa đổi 2001

- Điều 38: ... phát triển nhiều hình thức tổ chức, hoạt động nghiên cứu khoa học...
- Điều 53: Công dân có quyền tham gia quản lý Nhà nước và xã hội, thảo luận vấn đề chung của cả nước và địa phương, kiến nghị với Nhà nước, biểu quyết khi có trưng cầu dân ý.
- Điều 60: Công dân có quyền nghiên cứu khoa học, phát minh, sáng chế...
- Điều 69: Quyền tự do ngôn luận, tự do báo chí, quyền được thông tin, hội họp, lập hội, biểu tình theo luật.
- Điều 70: Quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo.
- Điều 74: Quyền khiếu nại, tố cáo với cơ quan nhà nước.
- Điều 84: Quốc hội thực hiện quyền giám sát tối cao việc tuân theo Hiến pháp, Luật, nghị quyết của QH.
  - Bãi bỏ văn bản của các cơ quan Trung ương trái với Hiến pháp, luật và Nghị quyết của Quốc hội.

Luật mặt trận tổ quốc VN 1999

- Điều 2-3 định nghĩa: bản chất MTTQ là hội
- Điều 5: quan hệ MTTQ với nhà nước, chính là quan hệ giữaXHDS với nhà nước.
- Điều 9: Tham gia góp ý kiến các dự án luật, pháp lệnh, dự thảo nghị quyết, nghị định...
- Điều 12: Chức năng giám sát mang tính nhân dân, giám sát cơ quan quyền lực, kiến nghị khen thưởng, xử lý vi phạm.
- Điều 13: Mở đối ngoại nhân dân.
- Điều 16: Chưa nói đến dự án tài trợ quốc tế là nguồn tài sản của MTTQ.

Quyết định 22/2002/TTg

- Điều 1 - khoản 3: Đối tượng tư vấn, phản biện và giám định xã hội là các chính sách, chương trình, dự án có tính chất phức tạp, ưu tiên, trọng điểm hoặc đa ngành.
- Điều 2: Hình thức tư vấn, phản biện
  - Các cơ quan đặt yêu cầu tư vấn, phản biện
  - LHH và hội thành viên tự đề xuất nhiệm vụ
- Điều 5: Cơ chế tài chính: phi lợi nhuận.

Nghị định 87/2002 về hoạt động cung ứng và sử dụng dịch vụ tư vấn

- Điều 4: khuyến khích phát triển hoạt động tư vấn.
- Điều 5 định nghĩa: hoạt động tư vấn, nhà tư vấn...
- Tư vấn độc lập: không phụ thuộc hành chính, tài chính đối với người sử dụng dịch vụ tư vấn.
- Điều 13: Chi phí sử dụng dịch vụ tư vấn được tính vào kinh phí hoạt động hoặc chi phí sản xuất - kinh doanh => liên hệ thông tư 32/2005/BTC.
- Điều 14-15 chưa có quy định cụ thể cho việc sử dụng dịch vụ tư vấn cho nguồn ngoài nhà nước.

Luật hoạt động giám sát của Quốc hội (2003)

- Điều 1: Quyền giám sát tối cao của đại biểu QH đối với toàn bộ hoạt động của nhà nước.
- Chưa nói đến giám sát việc soạn thảo, xây dựng luật, nghị định.
- Điều 3 khoản 2: Có thể vận dụng để giám sát cách xây dựng luật Hội, nghị định 64.
- Vấn đề: Cơ cấu đại biểu => năng lực để đáp ứng yêu cầu giám sát xây dựng luật?
- Điều 6: Có thể vận dụng để nhóm ĐB QH của VUSTA giám sát xây dựng luật về hội.
- Điều 8: Lấy ý kiến cử tri, có thể vận dụng giám sát thực hiện luật về hội, ND 64 và các văn bản khác.

Luật hoạt động giám sát của Quốc hội

- Điều 11: Người viết luật, chỉ đạo viết luật cần được đặt câu hỏi chất vấn.
- Điều 37-38 chưa nói đến ĐB QH, đoàn ĐB QH giám sát quá trình xây dựng luật.
- Điều 41: Nếu luật phủ định các điều của văn bản luật khác có hiệu lực hoặc của cam kết quốc tế thì sửa đổi, bãi bỏ ra sao.
- Điều 42: Chưa nói đến giám sát làm luật thông qua đóng góp của cộng đồng, địa phương.

Quyết định 122/2004/QĐ-TTg phê duyệt Đề án đổi mới cơ chế quản lý KH&CN

- Phần II, mục 1.b: Đa dạng hoá nguồn vốn đầu tư cho hoạt động khoa học và công nghệ; đổi mới cơ bản cơ chế tài chính tạo thuận lợi cho tổ chức, cá nhân hoạt động khoa học và công nghệ
- Phần II, mục 2.b: Đẩy mạnh xã hội hoá, tạo môi trường bình đẳng cho mọi tổ chức, cá nhân hoạt động khoa học và công nghệ.
- Phần III, mục 3a: Khuyến khích tổ chức, cá nhân trong nước và nước ngoài thành lập Quỹ phát triển khoa học và công nghệ
- Phần III, mục 5a: Thực hiện việc lấy ý kiến phản biện của các nhà khoa học đối với chủ trương, chính sách, các dự án đầu tư, chương trình phát triển kinh tế, xã hội.

Quyết định 80/2005/QĐ-TTg ban hành Quy chế giám sát đầu tư của cộng đồng

- Điều 5: Công dân sinh sống trên địa bàn xã giám sát các dự án đầu tư trên địa bàn xã thông qua Ban Giám sát đầu tư của cộng đồng.
- Điều 8, khoản 3: Hội nghị của cộng đồng hoặc Hội nghị đại biểu của cộng đồng để bầu Ban Giám sát đầu tư của cộng đồng.

Nghị định 99/2005 về chức và hoạt động của Ban Thanh tra nhân dân

- Điều 3: Thành viên Ban Thanh tra nhân dân không phải là người đứng đầu cơ quan, thành viên HĐND, UBND, trưởng thôn => phát huy vai trò của dân.
- Điều 6 khoản 2: Thành viên Ban thanh tra nhân dân do Hội nghị nhân dân hoặc Hội nghị đại biểu nhân dân bầu.
- Điều 8-10: Vai trò của MTTQ trong việc thành lập, tổ chức Ban thanh tra nhân dân.
- Điều 21: Kinh phí do UBND cấp tỉnh cân đối cho UBND cấp xã cấp cho ban, vậy có ảnh hưởng đến tính độc lập, khách quan của ban?
- Điều 37: Kinh phí cho ban thanh tra nhân dân ở cơ quan nhà nước được cân đối từ kinh phí hoạt động của cơ quan, thanh toán với công đoàn cơ sở => vấn đề đảm bảo tính độc lập, khách quan?

Pháp lệnh 34/2007 về dân chủ ở cơ sở

- Điều 5: Có 11 nội dung phải công khai để dân biết .
- Điều 10: Nội dung dân bàn và quyết định trực tiếp: xây dựng do dân đóng góp và việc nội bộ cộng đồng
- Điều 13: Có 3 nội dung dân bàn, biểu quyết để cấp có thẩm quyền quyết định
- Điều 19: Có 5 nội dung dân tham gia ý kiến
- Điều 23: Dân được giám sát tất cả các nội dung trên
- Tuy nhiên chưa đề cập đến việc dân tham gia góp ý xây dựng luật, Nghị định, chính sách.
- Bất cập: Dân tham gia ý kiến vào quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất, nhưng luật Đất đai quy định quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất của cấp dưới lại tuân thủ cấp trên.

Nghị định 148/2007/NĐ-CP

- Mục đích của quỹ: khuyến khích phát triển văn hoá, giáo dục, y tế, thể dục thể thao, khoa học, từ thiện, nhân đạo và các mục đích phát triển cộng đồng, không vì lợi nhuận (Điều 2).
- **Quyền hạn và nghĩa vụ của quỹ (Điều 22)**
  - Quỹ hoạt động thuộc lĩnh vực nào phải chịu sự quản lý nhà nước của cơ quan quản lý nhà nước về ngành, lĩnh vực đó.
  - Vận động quyên góp theo đúng tôn chỉ, mục đích của quỹ và pháp luật.
  - Tài trợ đúng theo sự ủy quyền và đúng tôn chỉ, mục đích của quỹ.
  - Được tổ chức các dịch vụ và các hoạt động khác theo quy định của pháp luật để bảo tồn và tăng trưởng tài sản quỹ.
  - Toàn bộ tiền và tài sản huy động vào quỹ phải sử dụng đúng mục đích, đối tượng:
  - Lưu trữ và công khai hồ sơ, các chứng từ, tài liệu về tài sản, tài chính của quỹ
  - Sử dụng tài sản, tài chính theo đúng tôn chỉ, mục đích của quỹ; nộp thuế, phí, lệ phí và thực hiện chế độ kế toán, kiểm toán, thông kê theo quy định của pháp luật.
  - Được quyền khiếu nại, tố cáo theo quy định của pháp luật và chịu sự thanh tra, kiểm tra, giám sát theo pháp luật.
  - Hàng năm quỹ phải nộp báo cáo về tình hình tổ chức, hoạt động và báo cáo tài chính

Nghị định 45/2010/NĐ-CP

- Điều 5: Điều kiện lập hội: Một số hạn chế quyền tự do lập hội, như yêu cầu số lượng hội viên tối thiểu
- Điều 23-Khoản 7: Không khả thi, hạn chế quyền của hội: tư vấn, phản biện và giám định xã hội **theo đề nghị** của cơ quan nhà nước
- Điều 32 (quyền khiếu nại): Trong thời gian chờ giải quyết khiếu nại, hội không được hoạt động
  - Vấn đề: trách nhiệm của cơ quan nhà nước trong trường hợp xử lý sai, dẫn đến khiếu nại?

Về vấn đề khiếu kiện

- Ông Trần Đại Hưng, Phó Trưởng ban Nội chính Trung ương:
  - Khiếu nại tố cáo là quyền chính đáng của người dân.
  - Khiếu nại, tố cáo là sự thể hiện trách nhiệm của công dân trước Chính phủ.
  - Phải nâng cao trách nhiệm của hệ thống chính trị.
  - Việc dân đến khiếu kiện vào những dịp Quốc hội họp là sự thể hiện trình độ dân chủ được nâng lên. Nhưng nó cũng thể hiện sự yếu kém trong việc giải quyết khiếu kiện ở địa phương.
- Ông Lê Đình Đẩu, Phó Tổng thanh tra Chính phủ:
  - Có tỉ lệ sai sót nhất định giải quyết bằng quyết định cuối cùng.
  - Trụ sở tiếp công dân của Trung ương nhận 30.000 đơn/năm.
  - Khiếu nại vượt cấp năm 2002 là 468 đoàn, năm 2004 có 280 đoàn.

Các văn bản khác

- **Nghị định 151/2007/NĐ-CP** ngày 10/10/2007 về tổ chức và hoạt động của tổ hợp tác
- **Nghị định 77/2008/NĐ-CP** ngày 16/7/2008 về Tư vấn pháp luật
- **Nghị định 53/2006/NĐ-CP** ngày 25/5/2006 về chính sách khuyến khích phát triển các cơ sở cung ứng dịch vụ ngoài công lập
- **Luật Trợ giúp Pháp lý** ngày 29/6/2006
- **Nghị định 07/2007/NĐ-CP** ngày 12/1/2007 quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Trợ giúp pháp lý
- **Nghị định 69/2008/NĐ-CP** ngày 30/5/2008 về chính sách khuyến khích xã hội hóa đối với các hoạt động trong lĩnh vực giáo dục, dạy nghề, y tế, văn hóa, thể thao, môi trường

Tài liệu tham khảo

- Các văn bản quy phạm pháp luật đã nêu ở trên
- Chuyên đề Tiêu điểm, VTV1, 20h45' ngày 4/10/2005.